

Tartu Ülikool
Sotsiaal- ja haridusteaduskond
Haridusteaduste instituut
Sotsiaal- ja humanitaarainete õpetamine põhikoolis

Toomas Muuli

KULTUURI ÕPETAMINE FILMI ABIL III
KOOLIASTME INGLISE KEELE TUNNIS.

bakalaureusetöö

Juhendaja: Evi Saluveer

Läbiv pealkiri: Kultuuri õpetamine filmi abil

KAITSMISELE LUBATUD

Juhendaja: Evi Saluveer (MA)

Kaitsmiskomisjoni esimees: Pille Vilems (programmijuht)

Tartu 2015

Kultuuri õpetamine filmi abil III kooliastme inglise keele tunnis

Resümee

Kultuuriteadlikkus on kaasaegse haridussüsteemi oluline aspekt, mis arendab õpilaste kultuuridevahelist pädevust. Viimane hõlmab nii kultuuriteadmisi kui ka oma ja teiste kultuuride aksepteerimist. Üks võimalus selle pädevuse arendamiseks on autentsete audiovisuaalsete materjalide kasutamine inglise keele tunnis, mis pakuvad õpilastele mitmekülgset ja reaalselt õpikogemust. Käesoleva uurimuse eesmärgiks oli koostada autentsel audiovisuaalsel õppematerjalil põhinev tööleht Austraalia aborigeenide kultuuri õpetamiseks. Koostatud töölehte katsetati põhikooli 9. klassi inglise keele tunnis ning küsiti selle kohta õpilaste arvamust. Tulemustest selgus, et uurimistöö jaoks valitud autentne materjal ja koostatud tööleht olid ea- ja jõukohased antud kooliastmele. Valdav enamus õpilastest leidis, et film kui autentne audiovisuaalne materjal aitab kaasa teiste kultuuride tundmaõppimisele ja uue sõnavara omandamisele. Samuti soovitakse, et inglise keele tunnis kasutataks rohkem filme.

Märksõnad: kultuur, kultuuri õpetamine, film, autentne audiovisuaalne material, õpilaste arvamused

Using Film for Teaching Culture at Basic School English Lessons

Abstract

Cultural awareness is an important aspect in modern educational system and develops pupils' intercultural competence. Raising pupils' intercultural competence and cultural knowledge helps them to tolerate and respect their own and other cultures. One way of how to teach and develop intercultural competence in English lesson is using authentic audiovisual materials. The latter offer pupils versatile and authentic learning experience. The aim of the present study was to compile a worksheet based on the authentic audiovisual material about Australian Aborigines. The worksheet was tested in the 9th grade English lesson. To find out the pupils' opinions about the worksheet and the use of audiovisual material in the lesson a feedback questionnaire was used. The results showed that both the authentic audiovisual material and compiled worksheet were suitable for the age group. Most pupils claimed that film helped to understand other cultures as well as teach vocabulary. In general, pupils would like more films to be used in English lessons.

Keywords: culture, teaching culture, film, authentic audiovisual material, pupils' opinions

Sisukord

Resümee	2
Abstract	3
Sisukord	4
Sissejuhatus	5
<i>Kultuuri definitsioon</i>	6
<i>Kultuur ja keel</i>	7
<i>Kultuuri õpetamise tähtsus võõrkeeleõppes</i>	7
<i>Kultuuride vaheline pädevus</i>	8
<i>Kultuuriteadmised kui osa kultuuridevaheliselt pädevusest</i>	9
<i>Autentsed materjalid kultuuri õpetamiseks</i>	10
<i>Audiovisuaalsete materjalidega töötamine tunnis</i>	11
<i>Nõuded audiovisuaalse materjali valikuks</i>	11
<i>Audiovisuaalse materjaliga töötamise etapid</i>	12
<i>Õppematerjalidele esitatavad nõuded</i>	13
<i>Uurimuse eesmärk ja küsimused</i>	14
Metoodika	15
<i>Valim ja protseduur</i>	15
<i>Mõõtevahendid</i>	16
<i>Tagasiside küsimustik</i>	16
<i>Andmeanalüüsimeetodid</i>	17
Tulemused	17
<i>Õpilaste hinnangud tunnis kasutatud autentse audiovisuaalse materjali ja selle põhjal koostatud töölehe kohta</i>	17
<i>Õpilaste hinnangud filmi kasutamise kohta inglise keele tunnis</i>	18
Arutelu	19
<i>Õpilaste hinnangud tunnis kasutatud autentse audiovisuaalse materjali ja selle põhjal koostatud töölehe kohta</i>	19
<i>Õpilaste hinnangud filmi kasutamise kohta inglise keele tunnis</i>	21
<i>Töö piirangud</i>	22
Tänu sõnad	22
Autorsuse kinnitus	23
Kasutatud kirjandus	23
Lisa 1	
Lisa 2	
Lisa 3	
Lisa 4	

Sissejuhatus

Keel ja kultuur on omavahel sümbioosis ja kultuuriteadmised sihtmaa kohta omavad võõrkeeleeõppes tähtsat kohta. Keeleteadlased (Brown, 2000; Seelye, 1993) leiavad, et kultuur on osa keelest ja keel on osa kultuurist ning seepärast on tähtis neid õpetada samaaegselt.

Kooli oluliseks eesmärgiks on õpetada kultuuridevahelisi erinevusi, arendada nende märkamise oskust ja tolerantsust. Kui varasemalt oli võõrkeeleeõppes põhirõhk grammatika ja sõnavara õpetamisel, siis nüüdseks on õpetamise fookus liikunud õpilaste kultuuriteadlikkuse arendamisele, kuna see valmistab õpilased ette autentseteks olukordadeks. Selle tõttu on tänapäeval tähtis suurendada õpilaste kultuuriteadlikkust. Ka põhikooli riiklik õppekava (2011) sätestab, et võõrkeelee õpetamisel on tähtis roll teiste kultuuride, sh ka igapäevakultuuri õpetamisel. Oluline on reaalse olukordade tutvustamine ja nendega tegelemine praktiliste ülesannete kaudu. Üks võimalikke viise eelmainitud pädevuste arendamiseks võõrkeeletunnis on autentsete audiovisuaalsete materjalide kasutamine. Nende vahendusel on võimalik võõrkeeletunnis edasi anda reaalseid kujundeid sihtkultuuri kommete, tavade ja inimeste kohta, tõstes sealjuures õpilaste motivatsiooni (Gilmore, 2007; Kramsch, 1993).

Lisaks on sellised õppematerjalid tähtsad, kuna need sisaldavad reaalsel kommunikatsiooni, hõlmates slängi, kõne tempot ja aktsente (Brown, 2010). Ka põhikooli riiklik õppekava (2011) peab tähtsaks autentsete õppematerjalide kasutamist, kirjeldades igapäevaelu kajastava meedia ja audiovisuaalsete materjalide (film, dokumentaalfilm, uudised jt) integreerimist võõrkeeletundi.

Tomlinson (2008) nendib, et üldjoontes on õpetaja jaoks pädeva audiovisuaalse materjali leidmine ja ettevalmistamine seotud suure ajakuluga. Õpetajale oleks abiks nende põhjal koostatud õppematerjalid, mida on võimalik inglise keele tunnis kasutada keele ja kultuuri õpetamiseks. Varasemalt koostatud uurimuste tulemustest on selgunud, et kultuuriteemade osakaal Eestis kasutatavas inglise keele õppekirjanduses on suhteliselt väike (Kiis, 2011; Kruus, 2007). Sealjuures keskendutakse tihti anglo-ameerika kultuuridele (Kruus, 2007; Skopinskaja, 2003).

Eespool toodust lähtuvalt on töö eesmärgiks koostada autentsel audiovisuaalsel materjalil põhinev õppematerjal Austraalia aborigeenide kohta, mida õpetajad saavad tunnis kasutada kultuuriteadmiste edastamiseks ning küsida selle kohta õpilaste arvamust.

Kultuuri definitsioon

Iga inimene sünnib mingisse kindlasse kultuurisüsteemi, milles kasvatakse ja arenetakse. Ilma selle taustsüsteemita ei suudaks tõenäoliselt keegi ellu jääda. Isegi inimesed, kes viljelevad eraklikku ja ühiskonnast sõltumatut eluviisi, omavad oskusi ja teadmisi, mille nad said kaasa teatud kultuurikeskkonda sündimisel (Marcel & Perron, 2005). Tartu-Moskva koolkonna semiootik Juri Lotman arendas oma mõttekäiku samal suunal, lisades, et kultuurita on ükskõik millise kollektiivi elu võimatu, kuna nad on omavahel sümbioosis ja kultuur on vältimatu eeldus kollektiivi eksistentsiks (Lotman, 2010).

Kultuur on olemuselt väga keerukas süsteem, mis hõlmab palju inimeste igapäevaeluga seotud erinevaid aspekte. Kultuuriteadlased (Lotman, 2010; Williams, 1985) on kirjutanud, et kultuur kuulub inimajaloo keerulisemate ja kõikihõlmavate mõistete gruppi. Kuna kultuur on niivõrd universaalne, siis sellega on tegelenud paljud erinevad diskursused, sealhulgas filosoofia, ajalugu, kirjandus, sotsiaal-ja humanitaarteadused jt. Seetõttu ei ole jõutud ka ühesele kultuuri definitsioonile.

19. sajandil kerkis esile antropoloog Edward B. Tylori esimene teaduslik kultuuridefinitsioon. Selle kohaselt on kultuur “kompleksne tervik, millesse kuuluvad teadmised, uskumused, kunst, moraal, seadused, tavad ja kõik muud võimed või harjumused, mille inimesed on ühiskonna liikmetena omandanud” (viidatud Marcel & Perrion, 2005, lk 15 j). Marceli ja Perrionini (2005) arvates oli see üks esimesi definitsioone, mis tegi kvalitatiivselt vahet kultuuri ja ühiskonna vahel.

Kroeber ja Kluckhohn (1963) kogusid kokku teadusajakirjanduses olevad kultuuri 250 kvalitatiivselt eristuvat definitsiooni. Nad jõudsid konsensuseni kahes asjas: 1) kultuur on eluviis, mis põhineb mingil ühtsete tähendustega taustsüsteemil ja 2) kultuuri kantakse selles süsteemis edasi põlvest põlve. Kokkuvõtvalt tähendab see, et kultuuri algupära viib meid tagasi hõimuühiskonna tähistuskorra juurde, milleks on märgid ja tekstid, mida mingi sotsiaalne grupp rakendab igapäevaselt. Inimkultuur on sellest välja kasvanud ja seda antakse selle tähistuskorra sees põlvest põlve edasi.

Kultuur on väga suurel määral seotud keelega ja selle erinevate kasutusviisidega, olgu nendeks siis sümbolid, kunst, vestlused või kirjutised. Ka Duranti (1997) viitab sellele, et läbi keele omandatakse ja kantakse kultuuri edasi.

Humanitaarteaduste valdkonnas tehakse vahet ka kõrgkultuuril (*capital C culture*) ja igapäevakultuuril (*small c culture*). Kõrgkultuuri all mõistetakse traditsioonilist vaadet kultuurile, kuhu kuuluvad humanistlikud diskursused nagu kirjandus, kunst, teater, muusika ja

tants. Igapäevakultuuri osa moodustavad aga inimeste eluviisid ja nende käitumismustrid. (Kramsch, 2012; Tomalin & Stempleski, 1993).

Üks kultuuri tõlgendusi on kirja pandud Browni (2000) poolt, kes ütleb, et kultuur on inimeste eluviis. Ta lisab, et kultuur on universaalne taustsüsteem, milles me eksisteerime, mõtleme, tunneme ja suhestume teistega. Kultuur ühendab inimesi ja nende eluviise.

Kultuur ja keel

Keeleteadlased on jõudnud järeldusele, et kultuur mängib olulist rolli keeleõppes, eriti kui võtta arvesse seda, et kultuuri omandatakse ja antakse edasi keele abil (Duranti, 1997). Kramsch (1998) nendib, et kultuur ja võõrkeeleõpe on omavahel tugevalt seotud, kuna keel on kui meedium, sümboliseerides ja kehastades kultuurilist reaalsust ja väärtusi. Ta lisab, et kultuurist saab keeleõppe kese, kui keele õpetamise eesmärgiks on suhtlemine (1993). Kramsch (1998) järgi on keel ja kultuuriline reaalsus seotud kolmel tasandil, kus keelel on erinevad funktsioonid:

- väljendada sõnade abil inimeste, ideid, mõtteid jne;
- anda kogemusele tähendus keelelise kommunikatsioonimudeli kaudu;
- olla sotsiaalse grupi sümboliks.

Brown (2000) on sõnastanud kultuuri ja keele vahelise seose järgmiselt: keelt ei saa õpetada ilma kultuurita, sest keel on kultuuri osa ja kultuur on keele osa. Seejuures pöörab ta tähelepanu sellele, et nii keele kui ka kultuuri tähtsus läheb tõlkes kaduma, kui nende omavaheline sümbioos katkeb.

Seda seisukohta toetavad ka teised keeleteadlased (Hinkel, 1999; Thanasoulas, 2001), öeldes, et võõrkeele õpetamise ja õppimise puhul ei ole võimalik välistada õpitava keele kultuuri ning taustsüsteemi, kuna need on tihedalt seotud. Siit ilmneb see, et keeleline pädevus üksi ei ole piisav võõrkeele valdamiseks. Peab tundma ka suhtlemis- ja käitumisreegleid, tavasid ning üldist kultuuriruumi. Konteksti tundmata jääb ka kommunikatsiooniahel poolikuks.

Kultuuri õpetamise tähtsus võõrkeeleõppes

Eespool kirjutatust ilmneb, et keelt tuleks õpetada koos kultuuriteadmisega. Eesti põhikooli riiklikus õppekavas (2011) on võõrkeele õpetamise pädevuseks toodud oskus mõista ja tõlgendada võõrkeeles öeldut, suhelda nii kõnes kui kirjas, arvestades sihtmaa kultuurilist tausta. Oluline on õpetada õpilasi respektseerima teisi kultuure ja võrdlema neid oma kultuuriga. Üldjoontes langevad need kokku Tomalin ja Stempleski (1993) arvamusega,

kes toovad kultuuri õpetamise eesmärgid välja veelgi konkreetsemalt. Nende järgi aitab kultuuri õpetamine õpilastel:

- mõista inimeste kultuurist tulenevaid käitumise eripärasid;
- mõista teisest kultuurist inimese tausta, võttes arvesse, et inimese käitumist mõjutavad sugu, vanus ja elukoht;
- konkreetse situatsiooni puhul ära tunda iseloomulikud käitumismustrid eri kultuurides;
- mõista tavakeele ja slängi kasutamise konteksti sihtkultuuri keeles;
- hinnata erinevaid üldistusi kultuuride kohta;
- leida ja organiseerida informatsiooni õpitava kultuuri kohta;
- tõsta uudishimu ja huvi teatud sihtkultuuri õppimise vastu.

Kitoa (2000) lisab eelnevale tolerantse arendamise, nentides, et see aitab kaasa teisest kultuurist inimestega suhtlemisel. Samuti motiveerib see õppijaid õppima uut keelt, aidates neil paremini mõtestada ka ennast ja enda kultuuri. Kultuuri õpetamine muudab keele õppimise huvitavamaks ja autentsemaks. Lisaks mõjutab kultuuri õpetamine positiivselt õpilase hoiakuid sihtkultuuri inimeste ja ühiskonna kohta, mis on väga oluline osa üldisest haritusest.

Kultuuridevaheline pädevus

Kuigi keeleteadlased tõdevad, et kultuuriteadmiste õpetamine on vajalik, on neil erinevad arvamused selles osas, mida täpselt peab õpetama, et õpilane saavutaks kultuuridevahelise pädevuse (*intercultural competence*). Byram (1997, 2000; Byram, Gribkova & Starkey, 2002) lahutab kultuuridevahelise pädevuse erinevateks komponentideks, milleks on hoiakud (*attitudes*), teadmised (*knowledge*), oskused (*skills*) ja kriitiline kultuuriteadlikkus (*critical cultural awareness*). Hoiakute all peab ta silmas uudishimu ja avatust ning valeuskumuste kõrvaljätmist enda ja sihtkultuuri suhtes. Teadmiste all mõeldakse sihtkultuuri tavasid, sotsiaalset ja individuaalset suhtlemist. Oskused tähendavad nii sihtkultuuri sündmuste interpreteerimist ja sidumist enda kultuuriga kui ka uute teadmiste ja hoiakute kogumist ning kasutamist suhtlemismudelil. Kriitiline kultuuriteadlikkus on võime kriitiliselt hinnata kodu- ja sihtkultuuri.

Moran lisab eespool toodule oskuse n-õ siseneda teise kultuuri ning selles efektiivselt ja pädevalt suhelda. See hõlmab ka oskust teha koostööd sihtkultuuri inimestega ning luua ja hoida suhtlussidemeid (Byram 2000; Moran 2001). Inimesel on kultuuridevaheline pädevus, kui ta on võimeline nägema suhteid erinevate kultuuride vahel ja oskab neid tõlgendada, kas

siis enda või teise inimese jaoks. Samuti on sellisel inimesel kriitiline ja analüütiline arusaamine nii enda kui teiste kultuurist (Byram 2000).

Kuigi kultuuridevahelist pädevust ei peaks õpetama ainult võõrkeele tunnis, on viimasel selleks suur potentsiaal, sest keel ja kultuur on omavahel seotud. Võõrkeele õpetaja roll on lisaks keeleliste teadmiste arendada õpilaste oskusi, hoiakuid ja väärtusi koos teadmistega sihtmaa kultuurist. Võimalusi selleks pakuvad erinevad teemavaldkonnad (Byram, Nichols & Stevens, 2001).

Camilleri, Fenner ja Newby (2000) rõhutavad, et oluline on teemade haakumine õpilaste huvidega. Seepärast peab nende valik olema lai ja hõlmama nii kõrg- kui ka igapäevakultuuri, nagu nt igapäevaelu (toit, kombed, pühad), väärtused ja hoiakud, traditsioonid ja ajalugu, inimestevahelised suhted, ühiskondlikud rituaalid ja tavad (Common European..., 2001).

Kultuuriteadmised kui osa kultuuridevaheliselt pädevusest. Kultuuriteadmised ei tähenda üksnes faktilisi teadmisi sihtkultuuri kohta, vaid pigem on need teadmised, kuidas sotsiaalsed grupid ja identiteedid funktsioneerivad nii õppija enda kultuuriruumis kui ka sihtkultuuris. Sellele lisaks tuleb pöörata tähelepanu, et õpilased saaksid uut informatsiooni võrrelda oma kultuuriga. Teadmisi saab defineerida läbi kahe olulise komponendi: 1) teadmised sotsiaalsetest protsessidest ja 2) oskus teadmisi konteksti seada ning läbi tunnetada. Viimane hõlmab endas teadmisi selle kohta, kuidas teised inimesed tajuvad iseennast ning samuti teadmisi sihtkultuuri inimeste kohta (Byram, Nichols & Stevens, 2001).

Bennet võtab diskursuse kokku, kirjutades, et kultuuriteadmised kultuuridevahelises pädevuses on kognitiivsete, afektiivsete ja käitumismustrite oskuste kogum, mis toetavad efektiivseid ja sobilikke interaktisooone erinevates kultuurilistes kontekstides (Bennett, 2008). Deardorff (2006) rõhutab kultuuriteadmiste mitmekihilisust. Tema järgi eristuvad teadmistes kultuuriline eneseteadlikkus, st viis, kuidas kultuur on mõjutanud isiku identiteeti ja maailmavaadet, ning kultuurispetsiifilised teadmised ehk sügavad kultuuriteadmised, mille hulka kuulub erinevate maailmapiltide mõistmine ja sotsiolingvistiline teadlikkus.

Mõlemad autorid (Bennet 2008; Deardorff 2006) annavad edasi seda, et kultuuriteadmistel on olemas parameetrid, mis on väga tähtsad, sest need aitavad meil mõtestada ennast ja inimesi meie ümber.

Autentsed materjalid kultuuri õpetamiseks

Kultuuriteadmiste edastamisel on suur tähtsus õppematerjalil. Kuna õpikud ei hõlma kaugeltki kõiki kultuuri õpetamise aspekte (vt Kiis, 2011; Kruus, 2007; Skopinskaja, 2003) siis tuleb õpetajatel koostada ise õppematerjali või kasutada autentseid materjale. Viimase all peetakse silmas materjale, mis ei ole otseselt mõeldud keeleõppeks, vaid sisaldavad reaalselt keelekasutust ja kommunikatsiooni (Gilmore, 2007; Kramsch, 1993). Autentsete materjalide kasutamine aitab õpilastel jõuda parema kultuuridevahelise pädevuseni ning lisab keele ja kultuuri õppimisel eheda, reaalelulise kogemuse (Peterson & Coltrane, 2003).

Autentne materjal hõlmab lisaks trükisõnale ka audiovisuaalseid materjale, olgu nendeks siis muusikavideo, dokumentaalfilm, mängufilm, seriaal, uudised, TV saated, videoklipp, animatsioon (multifilm) vmt. Genova (2001) uurimusest tuleb välja, et tänapäeva noored loevad üha vähem raamatuid, kuna enamik informatsiooni jõuab nendeni läbi meedia. Seepärast võiksid õpetajad kasutada oma tundides televisiooni, filmi ja videot, kuna nende abil saab õpilased muuta passiivsetest vaatajatest aktiivseteks meediatarbijateks.

Audiovisuaalsed materjalid toovad õpilasteni võimalused jälgida sihtkultuuri käitumismustreid, mis ei tule esile kunstlikes õpikutekstides. Samamoodi annavad need asjakohase ja laiaulatusliku arusaamise sihtkultuurist. Lisaks sellele on filmil omadus ühendada üheaegselt nii keele kui ka kultuuriteadmised (Peterson & Coltrane, 2003).

Stempleski (1990) ja Stoller (1994) leiavad, et kui õpilased tegelevad tunnis edukalt autentsete audiovisuaalsete materjalide ja keelekasutusega, siis motiveerib see neid edasi uurima teisi samalaadseid kättesaadavaid materjale tunnivälisel ajal. Stempleski (1990) lisab, et audiovisuaalsed materjalid nagu filmid, videod, seriaalid ja erinevad programmid annavad õpilastele kultuuriteadmised sellest, kuidas inimesed elavad sihtkultuuris, millised on nende väärtushinnangud, tavad, riietumine, söögikultuur, omavahelised suhted ja samuti see, kuidas nad iseennast näevad ja mõtestavad. Sellest järeldab ta, et audiovisuaalne materjal tõstab esile palju erinevaid teemasid kultuuridevaheliseks aruteluks ja kirjalikeks ülesanneteks. Õpilastel ja õpetajal on võimalus võrrelda enda ja sihtkultuuri vahelisi sarnasusi ja erinevusi. See omakorda tõstab õpilaste teadlikkust nii enda kui ka sihtkultuurist. (Stempleski, 1993).

Põhikooli riiklik õppekava (2011) soovitab samuti üha rohkem kasutada õppetöös informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogiat. Erinevate meediumite nagu interneti, televisiooni, filmi ja video kaudu on võimalik koguda autentseid teadmisi sihtmaa keele ja kultuuri kohta.

Audiovisuaalsete materjalidega töötamine tunnis

Et kõik eespool mainitu saaks klassiruumis tõeks, rõhutab Allan (1985), et õpetaja ei tohiks filmi näidata lihtsalt n-ö augutäiteks, vaid ta peab audiovisuaalsed materjalid muutma tunni lahutamatuks osaks, neid tunnis teadlikult kasutama ja nendega tegelema. Klassiruumis kasutatavad audiovisuaalsed materjalid peavad tõstma õpilaste aktiivset osalemist. Seda argumenti toetatavad ka teised keeleteadlased (Gilmore, 2007; Peterson & Coltrane, 2003; Willis 1983), lisades omalt poolt, et audiovisuaalsed materjalid on erinevate teemade, tegevuste ja ülesannetega tegelemise aluseks.

Nõuded audiovisuaalse materjali valikuks. Filmiga töötamisel peab arvestama erinevate nõuetega. Arcario (1992), Stempleski (1992), Johnston (1999), Bahrani ja Taher (2012) toovad välja järgmise:

- Film, video jmt peab olema autentne, huvitav, motiveeriv ning seotud ainevaldkonna ja tunni teemaga. Vaatamisega kaasnevad materjalid (nt töölehed, testid) peaksid õpilastele pakkuma piisavalt pingutust.
- Sisu peab olema õpilaste vanuse jaoks vastav, mitte liialt keeruline ega liialt lihtne. See peaks puudutama õpilasi ja nende elu.
- Õpetaja peab materjali esitlema nii, et tuleks välja selle üldine idee ja sõnum, mis suunaks õpilaste fookust filmi vaatamisel.
- Keelekasutus ja keele tihedus peab olema vastav õpilaste võõrkeele reaalse tasemega. Oluline on pöörata tähelepanu kõne selgusele, kiirusele, slängile ja aktsendile.
- Stseenide visuaalne keel peaks olema selge, informatiivne ja kvaliteetne, et õpilasel oleks võimalik filmilõiku mõista ka ilma taustahelita.
- Stseeni pikkuseks sobib 3–10-minutiline lõik, kuna see sisaldab endas piisavalt tegevusi ühe tunni jaoks. Juhul kui kasutada täispikka filmi, oleks mõistlik see lõikudeks jagada, kasutades erinevaid lõike korra või kaks nädalas.
- Stseen peab olema iseseisev ja universaalne, et selle kontekstist oleks võimalik aru saada ka ilma kogu filmi sisu, tegelasi ja situatsioone teadmata.

Kokkuvõtvalt on hea audiovisuaalne õppematerjal kultuuridevahelise pädevuse õpetamiseks selline, mis on õpilastest ja teemast lähtuv, motiveeriv, kannab endas sõnumit, sisaldab huvitavat ja autentset informatsiooni, on parajalt pikk ning hea visuaalse ja keelelise kvaliteediga.

Audiovisuaalse materjaliga töötamise etapid. Audivisuaalsete materjalide (mängufilmi, dokumentaalfilmi, videoklipi, seriaali, TV programmi, animatsiooni) puhul on võimalik tunde ja tunni osi erinevalt läbi viia.

N-ö klassikaline struktuur audiovisuaalsete materjalidega töötamiseks on järgmine: 1) eelvaatamine (*pre-viewing*), 2) materjali vaatamine ja tegevused selle ajal (*concurrent viewing*) ja 3) tegevused pärast vaatamist (*post-viewing*) (Burt, 1999; Davis, 1998; Russell III, 2012; Sherman, 2003; Tatsuki, 2000; Tognozzi, 2010; Vásquez, 2009).

1. Eelvaatamine ehk sissejuhatuse

Enne vaatamist peaks õpetaja looma õpilaste jaoks taustsüsteemi, tutvustades veidi sihtkultuuri. Edasi peaks ta liikuma filmi teema juurde ja siduma need sissejuhatusesega, seletades filmi konteksti. Õpetaja peab mõistma andma, mis on filmi vaatamise eesmärk ja suunama küsimustega, mida tuleks filmi vaatamisel tähele panna. Siinkohal oleks oluline tegeleda ka slängi, uute sõnade ja fraaside tutvustamisega, mille jaoks võib olla tööleht uute sõnade ja fraaside või illustreerivate piltidega, mis tuleks õpilastel kokku sobitada. Samuti võib tegeleda filmi posteriga või traileriga, andes õpilastele võimaluse materjalile loovalt läheneda, lastes neil arvata, millest käib filmis jutt. (Sherman, 2003; Tognozzi, 2010).

2. Audiovisuaalse materjali vaatamine ja tegevused selle ajal

Õpetaja näitab sissejuhatust, lõiku, stseeni või mingit osa audiovisuaalsest materjalist. Materjali näitamise ulatus ja aeg peaks sõltuma tunni eesmärgist. Erinevatest tegevustest sobivad nt filmi osadena vaatamine, küsimustele vastamine filmilõigu põhjal, filmilõigu transkriptsiooni kasutamine uute sõnadega tutvumiseks, kirjaldav ülesanne filmi tausta, tegevuste ja sisu kohta. (Davis, 1998; Russell III, 2012).

3. Tegevused pärast vaatamist ja kokkuvõttev filmilõigu vaatamine

Selles faasis tuleks filmi vaatamise juurest edasi liikuda arutelu juurde. Õpilased saavad võimaluse võrrelda enda kultuuri õpitava kultuuriga. Õpilastel võib lasta kirjutada essee, loo või arvamuse nähtu kohta või teha rollimänge. Sellesse etappi sobivad ka erinevad sõnavara- ja grammatikaharjutused ning küsimused filmi sisust arusaamise kohta. Samuti saab tegeleda probleemi lahendamisega. Õpetaja peaks keskseid teemasid omaltpoolt veel lahti seletama ja edasi arendama. Lõpetuseks on võimalik lasta õpilastel teha kodus uurimustöö filmi, teemade, keelekasutuse vms kohta ning seostada seda uue filmi, raamatu või mõne keskse teemaga. (Burt, 1999; Russell III, 2012; Vásquez, 2009)

Õppematerjalidele esitatavad nõuded

Lisaks filmile peab õpetajal olema tunnis töötamiseks nõuetele vastav õppematerjal. Ka peaks selline õppematerjal kinnistama filmis nähtut. Kuna taolist materjali ei ole alati käepärast, koostavad õpetajad ise õppevara, mis arvestab õpilaste eripäradega ning aitab hõlpsamini tundi planeerida. (Howard & Major, 2005)

Tomlinson (2010) rõhutab õppematerjalide koostamise puhul mitmekesisust. Õppevara peaks sisaldama mitmekülgset keelekasutust. Sealjuures on tähtis kasutatava keele autentsus, selle vastavus reaalse keelekasutusega igapäevaelus.

Õppematerjalide koostamine on keeruline protsess, sest selle juures on oluline panna tähele erinevaid aspekte ja kriteeriume. Tähtis on, et see oleks väärtuslik ja hõlmaks erinevaid töövõtteid. Õppematerjali uudsuse ja mitmekesisuse eesmärk ei ole ainult õpilastes huvi ja uudishimu tekitamine, vaid ka piisava pingutuse pakkumine. (Tomlinson, 2011)

Meeles tuleb pidada, et õppematerjal vastaks riiklikule õppekavale, selle aineloendile, ülesannetele ja sisule. Õppematerjal peaks hoidma ning tõstma õpilaste motivatsiooni ja aitama neil seostada õpitut praktikaga, et õpitust oleks neil igapäevaelus ka kasu. Lisaks on tähtis see, et õppematerjal ei oleks mõeldud lihtsalt faktide ja informatsiooni vahendamiseks: ennekõike võiks see arendada loomingulist ja kriitilist mõtlemist. (Õppekirjanduse koostamise kriteeriumid, s.a; Põhikooli riiklik õppekava..., 2011).

Howard ja Major, (2005) ning Tomlinson, (2010, 2011) soovivad materjali koostamisel tähele panna, et see

- suunaks õpilase tähelepanu autentsele keelekasutusele;
- annaks õpilasele võimaluse õpitut keelt kommunikatsiooni otstarbel realiseerida;
- tõstaks õppija uudishimu ja hoiaks tähelepanu fokuseeritud;
- annaks võimaluse konstruktiivseks tagasisideks;
- soodustaks õppija intellektuaalset kaasatust;
- oleks kooskõlas autorikaitseõigustega.

Nation (2003) rõhutab lisaks sõnavara õpetamise tähtsust, lisades, et ülesannetes olev keelekasutus peab vastama õpilaste keeletasemele. Tähtis on ka võõraste ja uute sõnade eristamine ja nende esile tõstmine.

Olulisel kohal on õpilaste tagasiside ja nende arvamus tunniteema, materjali ja töölehtede kohta. Tagaside põhjal on võimalik õpilastest paremini aru saada, mõista, milliseid töövõtteid, töölehti ja tunnis kasutatavaid materjale nad eelistavad ja millised mitte. Õpetaja peaks arvestama õpilaste arvamusel, kui ta soovib õpitavat kiiremini ja hõlpsamini õpilastele edasi anda. (Coe, Aloisi, Higgins & Major, 2014; *Practice for ...*, 2006). Kern

(1995) on leidnud, et õpetaja ja õpilaste uskumused ja arvamused peaksid langema kokku, et klassiruumis püsiks harmoonia. Horwitz (1999) toetab eelnevat argumenti sellega, et õpetajal ei ole võimalik teada saada põhjalikult iga õpilase eelistusi. Ta peab pöörama tähelepanu kogu grupile ja nende tagasisidele, mille alusel on õpetajal võimalik teada saada õpilaste õppimisviiside erinevusi. Sellise tagasiside abil saavad ka õpilased ise enda võimete, oskuste, eelistuste kohta rohkem teada. Lisaks sellele on tagasiside olemus õpilaste jaoks motiveeriv, kuna nad saavad võrrelda õpetaja tööd ning enda õppimist enne ja pärast tundi või õppetsükli.

Wanden (1986) võtab selle kokku öeldes, et kui soovitakse teada saada, mis on pädeva keeleõppe eelduseks, siis tuleb uurida laste arvamusi, uskumusi ja võtta arvesse nende õppimisviise. Seda arvestades on võimalik koostada õppematerjal vastavalt klassile, tasemele ja eelistustele, mis viib oodatavate tulemusteni.

Autentse materjali kasutamisel peavad õpetajad hoolikalt järgima ka kehtivaid autoriõiguse seadusi ja norme. Eestis reguleerib seda Autoriõiguse seadus (1992). Vastavalt seadusele (§ 19 p 2) tohib originaalmaterjale kasutada õppe-eesmärkidel, viidates töö autoritele.

Uurimuse eesmärk ja küsimused

Põhikooli riiklik õppekava (2011) kirjeldab kultuuri õpetamise vajalikkust, sest kultuuriteadmised moodustavad olulise osa kultuuridevahelisest pädevusest, mis on aluseks sihtkultuuri mõistmisele, arusaamisele ja sallimisele. Ka keeleteadlased (vt nt Brown, 2000; Seelye, 1993) on ühisel arvamusel, et kultuuriteadmiste suurendamine keeleõppes on tähtis, kuna keel ja kultuur on omavahel tugevalt läbi põimunud ja neid tuleks koos õpetada. Tänu teadmistele areneb kultuuridevaheline pädevus, mis aitab õpilastel omandada kogemusi, oskusi ja hoiakud, et mõista ja käituda pädevalt autentsetes ja reaalses situatsioonides (Byram, 2012).

Kultuuriteadmisi saab edastada autentsete audiovisuaalsete materjalide kaudu. Elulähedase materjali kasutamise eeliseks on erinevate maade kultuuriliste eripärade ja reaalse keelekasutuse tutvustamine (Brown, 2010; Tomlinson, 2008, 2010). Lisaks motiveerib see õpilasi oma mitmekülgsega (Gilmore, 2007). Põhikooli riiklik õppekava (2011) soovib samuti kasutada autentseid audiovisuaalseid materjale, mis aitavad õpilasi ette valmistada reaalses olukorras.

Varasemalt läbiviidud uurimustest (vt Kreitsmann, 2014; Kõre, 2013) on selgunud, et autentsetest materjalidest meeldib õpilastele võõrkeele tunnis enim tegeleda filmi,

muusikavideo jmt. Nende uurimuste kohaselt arvavad õpilased, et need on kõige mitmekülgsemad viisid, kuidas mingi teema kohta teadmisi omandada. Sobiva autentse audiovisuaalse materjali leidmine, ettevalmistamine ja selle kohta töölehtede koostamine võtab väga suure osa õpetaja ajast ning on hea, kui võõrkeeleõpetajal on võimalik kasutada eelnevalt välja valitud materjali ja selle kohta koostatud töölehti.

Eespool toodust lähtuvalt on töö eesmärgiks koostada autentsel audiovisuaalsel materjalil põhinev tööleht Austraalia aborigeenide kultuuri õpetamiseks põhikooli III kooliastme inglise keele tunnis ja küsida selle kohta õpilaste arvamust. Eesmärgist tulenevalt püstitati järgmised uurimisküsimused:

1. Kuidas hindavad õpilased autentse audiovisuaalse materjali kasutamist kultuuriteadmiste omandamisel?
2. Kuidas hindavad õpilased tunnis kasutatud autentset audiovisuaalsest materjali ja selle põhjal koostatud töölehte (arusaadavus, pikkus, huvitavus)?

Metoodika

Valim ja protseduur

Valimi moodustasid ühe väikelinna kooli kahe üheksanda klassi inglise keelt A-võõrkeelena õppivad õpilased. Kokku oli valimis 25 õpilast: 18 tüdrukut ja 7 poissi. Õpilaste keskmiseks vanuseks oli 15.6. Tegemist oli mugavusvalimiga. Kool valiti lähtudes tuttavast keskkonnast.

Uuringu andmed koguti 2015. aasta aprillis ühe õppetunni jooksul kahes klassis. Tunnid viisid läbi kaks sama kooli inglise keele õpetajat. Tunni läbiviimiseks kasutati autentset audiovisuaalset materjali Austraalia aborigeenide kohta: dokumentaalfilmi *Ancient Mysteris: Dreamtime of the Aborigines* ja töö autori poolt koostatud töölehte.

Enne töölehtede täitma asumist tutvustati töölehe ülesandeid, nende täitmise korda ja selleks kuluvat aega. Dokumentaalfimist vaadati kolme filmilõiku, millest esimene (ca 40 sekundit) selgitas *Dreamtime*'i mõistet. Teine, kõige pikem, n-ö keskne lõik (12 minutit) tutvustas erinevaid aborigeenide kultuuri aspekte (mütoloogia, maailmavaade, *Dreamtime* jt). Kolmandat lõiku (ca 2 minutit) mis võttis kokku aborigeenide kultuuri olulisemad osad, näidati tunni lõpus uue informatsiooni kinnistamiseks. Filmi vaatamise eel, ajal ja järel täitsid õpilased töölehe. Tunni lõpus said õpilased tagasiside küsimustiku filmi ja töölehe kohta.

Tunnis osalenud õpilastele tagati anonüümsus sellega, et neilt ei küsitud andmeid, mis seoks neid uurimusega.

Mõõtevahendid

Tööleht. Uurimistöö raames koostati autori poolt autentse audiovisuaalse materjali põhjal tööleht (Lisa 1), mille juurde kuulus õpetaja konspekt koos õigete vastustega (Lisa 2) ja tagasiside küsimustik õpilastele (Lisa 3). Töölehe koostamise puhul lähtuti mitmete autorite poolt (Howard & Major, 2005; Tomlinson, 2008, 2010) välja toodud õppematerjali koostamise kriteeriumitest ning Põhikooli riiklikust õppekavast (2011). Samuti võeti arvesse eespool nimetatud (lk 12) erinevaid tunnietappe. Harjutused koostati ja järjestati vastavalt tunnietappidele. Tegevused mahutati ära ühe õppetunni ehk 45 minuti sisse.

Vaatamiseelsete tegevuste eesmärgiks oli õpilastes huvi äratamine ning teemaga tutvumine. Selleks oli kokku neli harjutust: piltide ja sõnade kokkuviiimine, valikvastustega ülesanne, mõiste selgituse leidmine videolõigu põhjal ning uue sõnavara tutvustamise harjutus.

Vaatamisaegseid harjutusi oli üks. Keskse filmilõigu vaatamise ja kuulamise ajal tuli õpilastel märkida, milliseid objekte oli lõigus näha. Harjutuses kasutati esimesest vaatamiseelsest harjutusest pärit pilte. Antud tegevuse eesmärgiks oli motiveerida õpilasi lõiku jälgima ning suunata nende tähelepanu olulisele infole. Filmilõiku vaadati üks kord.

Vaatamisjärgsete harjutuste eesmärgiks oli teada saada, mida ja kui palju said õpilased filmilõigust teada. Vaatamisjärgseid harjutusi oli kaks. Esimeses ülesandes tuli märkida, kas esitatud väide on tõene või väär. Teine harjutus koosnes valikvastustega küsimustest filmis nähtu kohta. Mõlemad harjutused olid mõeldud uute teadmiste kontrollimiseks ja kinnistamiseks.

Õpetaja tunnikonspekt. Konspektis (vt Lisa 2) kirjeldati tunni eesmärgi ning käiku, andes õpetajatele täpsed juhised filmiga töötamiseks ning harjutuste õiged vastused. Lisatud olid ka ülesanded järgnevates tundideks teema kinnistamiseks ja õpilaste kultuuridevahelise pädevuse edasi arendamiseks.

Tagasiside küsimustik. Õpilastelt hinnangu saamiseks kasutati tagasiside küsimustikku (Lisa 3), mille koostamise eeskujuks võeti Kerstin Kirmjõe (2012), Lenne Tammiste (2013) ja Triin Arge (2014) koostatud ning katsetatud küsimustikud.

Õpilaste tagasiside saamise eesmärgiks oli teada saada, kuivõrd keeleliselt jõukohaseks ja huvitavaks nad peavad audiovisuaalset materjali ja selle põhjal koostatud

töölehte ning kuidas meeldis õpilastele töölehega töötamine. Tagasiside ankeet koosnes 12st hinnangu andmist nõudvast küsimusest. Hinnangu andmiseks kasutati 5-pallist skaalat, mille väärtused sõltusid küsimustest. Viimane küsimus oli jäetud õpilastele kommentaaride kirjutamiseks. Ankeedis küsiti ka õpilaste taustaandmeid (vanus, klass ja sugu).

Küsimused 1-3 olid filmilõigu kohta (keeleline raskus, huvitavus, pikkus). Küsimused 4-8 uurisid õpilaste arvamust töölehe kohta (raskus, huvitavus, pikkus, meeldivus). Küsimused 9-11 olid filmi kasutamise kohta sõnavara ja kultuuri õpetamisel. Küsimus 12 oli mõeldud õpilaste kommentaaride jaoks töölehe kohta.

Andmenalüüsimetodid. Küsimustiku vastused kodeeriti ja sisestati Microsoft Excel'isse. Tulemuste analüüsimisel kasutati kirjeldavat statistikat.

Tulemused

Teadsaamiseks, mida arvavad õpilased filmist kui õppematerjalist ja kuidas nad hindavad filmi põhjal koostatud töölehte, viidi filmilõigu põhjal kahes klassis läbi inglise keele tund ja paluti õpilaste arvamust kasutatud filmi ja sellega kaasneva töölehe kohta.

Õpilaste hinnangud tunnis kasutatud autentse audiovisuaalse materjali ja selle põhjal koostatud töölehe kohta.

Esimene küsimus soovis teada saada, kui huvitavaks õpilased pidasid kasutatud dokumentaalfilmi 5-pallisel skaalal (5 – väga huvitav, 1- üldse mitte huvitav). Vastustest selgus, et 9 õpilast hindas filmilõigu *huvitavaks* ja sama palju valis vastuseks *nii ja naa*. Ühe õpilase arvates oli filmilõik *väga huvitav*. Ükski õpilastest ei valinud vastusevarianti *üldse mitte huvitav*.

Õpilastelt sooviti ka teada saada, kui raskeks nad keskset filmilõiku peavad (küsimus 2; skaalal: 5 – liiga lihtne, 3 – sobiv, 1 – liiga keeruline) ja kas see on sobiva pikkusega (küsimus 3; 5 – liiga lühike, 3 – sobiv, 1 – liiga pikk). 19 õpilast arvas, et see oli *sobiva raskusastmega* ning 5 õpilast leidis, et see oli *keeruline*. Ükski õpilane ei arvanud filmilõigu kohta, et see oli *liiga lihtne* või *liiga keeruline*. Selgus ka, et 13 õpilase jaoks oli filmilõik *sobiva pikkusega*, 9 õpilast leidis, et vaadatud filmilõik oli *pikk* ja üks koguni et *liiga pikk*. Samas pidas kaks õpilast filmilõiku *lühikeseks*.

Õpilastelt küsiti ka arvamust töölehe kohta. Küsimustega 4 ja 5 sooviti teada saada, kui sobilikuks peavad õpilased selle raskusastet ja pikkust (5 – liiga lihtne/ lühike, 3 – sobiv, 1 – liiga keeruline/ pikk). Selgus, et 21 õpilast pidas harjutusi raskusastmelt *sobivaks* ja vaid neli pidas harjutusi *keeruliseks*. Ka leidis valdav enamus vastajatest (18 õpilast), et tööleht oli

sobiva pikkusega. Ükski vastanutest ei leidnud, et see oli *liiga lühike*. Samas leidis üks õpilane, et see oli *liiga pikk*. Seda, kas harjutused olid õpilaste jaoks huvitavad, uuris küsimus 6 (5 – väga huvitav, 1 – üldse mitte huvitav). Viis õpilast pidas harjutusi *huvitavaks*, samas kui 17 õpilast valis vastusevariandiks *nii ja naa*. Vastusevarianti *üldse mitte huvitavad* ei valinud ükski õpilane.

Sooviti ka teada saada, kas õpilastele meeldis töölehega töötada (küsimus 7; 5 – väga meeldis, 1 – üldse ei meeldinud) ja kas nad edaspidi sooviksid taolise materjaliga töötada (8; 5 – väga sooviksin, 1 – üldse ei sooviks). Selgus, et 13 õpilast pidas töölehega töötamist *meeldivaks* tegevuseks ja seitse õpilast hindas töölehega töötamise meeldivust valides vastusevariandi *nii ja naa*. Ainult üks õpilane valis vastusevariandi *väga meeldis*. 12 õpilast arvas, et *soovivad* ka tulevikus sarnast töölehte täita. Sealjuures 8 õpilast vastasid *nii ja naa* ning 3 õpilast *pigem ei sooviks*.

Õpilaste hinnangud filmi kasutamise kohta inglise keele tunnis

Õpilastelt küsiti ka, mida nad arvavad filmi kasutamise kohta (küsimused 9-11). Tabelist 1 leiab õpilaste hinnangud, kus 5 näitab kõige kõrgemat ja 1 kõige madalamat hinnangut

Tabel 1. Õpilaste hinnangud filmi kasutamise kohta.

	Vastanute arv					M	SD	Mood
	5	4	3	2	1			
1. Filmi vaatamine tunnis aitab paremini mõista teisi kultuure.	10	13	2	0	0	4.32	.62	4
2. Filmi abil on võimalik õppida uut sõnavara.	7	11	5	2	0	3.92	.90	4
3. Inglise keele tunnis rohkem filme vaadata.	4	14	6	1	0	3.84	.74	4
M – keskmine, SD – standardhälve								

Ilmnes, et keskmiselt kõige kõrgemaks ($M = 4.32$, $SD = .62$) hindasid õpilased väidet, et filmi vaatamine aitab paremini mõista teisi kultuure. Nii arvas 10 õpilast, et see *aitab palju* ning 13, et *aitab veidi* kultuuri mõistmisele kaasa. Ükski õpilastest ei valinud vastusevariantideks *eriti ei aita* või *üldse ei aita*. 18 õpilast arvas, et filmi abil on kas *täiesti*

võimalik või *võimalik* õppida uusi sõnu ning vaid üks õpilane arvas, see *pole eriti võimalik*. Selgus ka, et õpilased sooviksid inglise keele tunnis rohkem filme vaadata. Nii arvas kokku 18 õpilast. Samas oli ka kuus õpilast, kes valisid vastusevariandiks *nii ja naa*. Kokkuvõttev tabel õpilaste hinnagutest on antud tabelis 2 (vt Lisa 4).

Arutelu

Kultuuriteadmiste edastamisel ja kultuuriteadlikkuse arendamisel on oluline roll, kuna keel ja kultuur on omavahel seotud. Nende arendamine motiveerib õpilasi võõrkeelt õppima ja annab neile vajalikke teadmisi ja oskusi, et võõras keskkonnas paremini hakkama saada. (Byram, 1989; Gilmore, 2007; Kramsch, 2002; Seeleye, 1993; Tomlinson & Masuhara, 2004;). Põhikooli riikliku õppekava (2011) kohaselt on võõrkeeleeõppe üheks eesmärgiks õpilaste kultuuridevahelise pädevuse arendamine. Üks võimalus seda teha on kasutada autentset audiovisuaalset materjali (filmid, videolõigud jmt), mis loob võimaluse loomuliku keelekasutuse ja kultuuri õppimiseks (Brown, 2000; 2010; Põhikooli riiklik õppekava, 2011, Tomlinson, 2010) Viimane ei tähenda üksnes tunnis filmi vmt vaatamist, vaid sellega töötamist. Seda hõlbustavad erinevad töövõtted ja töölehed.

Ülalpool toodust lähtuvalt seati uurimistöö eesmärgiks koostada autentsel audiovisuaalsel materjalil põhinev tööleht Austraalia aborigeenide kultuuri õpetamiseks põhikooli III kooliastme inglise keele tunnis ja küsida selle kohta õpilaste arvamust. Lisaks sooviti teada saada, mida õpilased arvavad filmi kasutamisest inglise keele tunnis.

Õpilaste hinnangud tunnis kasutatud autentse audiovisuaalse materjali ja selle põhjal koostatud töölehe kohta.

Õpilaste hinnangud filmilõigu kohta. Tulemustest selgus, et näidatud keskne filmilõik tekitas õpilastes eriarvamusi. Võrdselt oli neid, kes pidasid filmilõiku huvitavaks ja neid, kes ei osanud selle suhtes seiskohta võtta. Oli ka õpilasi, keda filmilõik eriti ei huvitanud. Sellest võib välja lugeda, et õpilased ei olnud antud teemaga (aborigeenide kultuur) varem kokku puutunud ja see ei kõnetanud neid. Üheks põhjuseks võib olla, et enamus inglise keele tundides kasutatavatest õpikutest on pigem anglo-ameerika kultuuride kesksed (Kruus, 2007; Skopinskaja, 2000). Seetõttu puutuvad õpilased Austraalia kultuuriga kokku väga põgusalt ja pinnapealselt. Samas mängib filmilõigu huvitavus olulist rolli ja see peaks olema õpilasi motiveeriv ja seotud tunni teemaga (Arcario, 1992; Bahrani ja Taher, 2012; Johnston 1999; Stempleski 1992). Käesoleva uurimuse raames näidati õpilastele dokumentaalfilmi lõike sel

ajal, kui nad käsitlesid tunnis Austraalia teemat. Kasutatavas õpikus oli Aborigeenide kohta toodud kaks näidet: Uluru (Aborigeenide pühapaik) ning pilt aborigeenist kui Austraalia põliselanikust. Enne filmi vaatamist tegid õpilased paar sissejuhatavat harjutust aborigeenide kohta (vt Lisa.1). Ilmselt ei olnud taustainformatsioon filmi vaatamiseks siiski piisav, mistõttu jäi ka õpilaste huvi teema vastu pigem väheks. Edaspidi võiks filmi valikul eelnevalt uurida õpilaste soove, et õpilasi enam motiveerida. Õpilaste rolli materjali valikul rõhutab ka Wanden (1986).

Filmilõigu valikul peab lähtuma ka selle raskusest. Mitmed keeleteadlased (Arcario, 1992; Bahrani ja Taher 2012; Johnston, 1999; Stempleski, 1992), rõhutavad, et lõik peaks olema vastavuses õpilaste keelekasutusega. Selle sisu peaks vastama vanusele ja filmilõigu sõnum peaks olema selge, hoides õpilaste tähelepanu filmi vaatamisel. Tulemustest selgus, et filmilõik oli õpilaste arvates sobiva raskusastmega, kuna selle vastusevariandi märkis enamus õpilastest. Vaid üksikud pidasid lõiku liiga keeruliseks. Võib oletada, et mingil määral aitas filmi sisu paremini mõista enne filmi vaatamist tehtud sõnavara harjutus. Viimast peab oluliseks ka Nation (2003), kes rõhutab tundamatute sõnade õpetamist enne filmi vaatamist.

Filmilõigu pikkust pidas enamus õpilasi samuti sobivaks. Samas leidis ka üsna palju ka neid, kelle arvates see oli liiga pikk. Soovitatakse (vt nt Arcario, 1992; Bahrani & Taher, 2012; Johnston, 1999; Stempleski, 1992), et filmilõigu pikkus ühes ainetunnis peaks jääma 2-10 minuti vahele, kuna see sisaldab endas piisavalt materjali erinevate tegevuste jaoks. Tunnis kasutatud filmilõik oli soovitatust veidi pikem – 12 minutit. Pikema filmilõigu valimise põhjuseks oli soov anda õpilastele võimalikult terviklik ülevaade aborigeenide kultuurist. Tulemuste põhjal peab aga mõnna, et ilmselt motiveerivad õpilasi kaasa mõtlema ja töötama lühemad filmilõigud, millega edaspidi peaks arvestama.

Õpilaste hinnangud töölehe kohta. Töölehe koostamisel lähtuti audiovisuaalsete materjalidega töötamise n-õ klassikalisest struktuurist, mida soovitavad järgida erinevad autorid (vt nt Russell III, 2012; Sherman, 2003; Tatsuki, 2000). Harjutustes pöörati tähelepanu autentsele keelekasutusele ja tegevuste mitmekesisusele, mille olulisust rõhutavad nii Tomlinson, (2011) kui ka Howard ja Major (2005). Üle poole õpilastest vastas, et neile meeldis töölehega töötada. Seega võib arvata, et nende jaoks oli selline harjutuste valik ja töölehe struktuur loogiline. Samas oli ka neid, kes ei olnud oma arvamusel päris kindlad. Üheks põhjuseks võib olla, et mõned õpilased olid pigem keskendunud filmi vaatamisele kui harjutuste tegemisele. Kuigi erinevad autorid (vt nt Allen 1985, Willis, 1986) peavad oluliseks, et filmiga kaasneksid tunnis eesmärgipärased tegevused, võis õpilastel puududa selline töökogemus ja -oskus. Samuti võis töölehe meeldivust mõjutada harjutuste valik ja

raskus. Vaatamisega kaasnevad ülesanded peaksid õpilastele pakkuma piisavalt pingutust (Arcario, 1992). Kuigi valdav enamus õpilastest leidis, et töölehe harjutused olid sobiva raskusastmega, oli üsna palju neid, kes ei osanud päris täpselt hinnata, kui huvitavad harjutused nende jaoks olid. Võimalik, et valitud harjutused erinesid tunnis tavapäraselt tehtavatest harjutustest või ei puudutanud filmi teema õpilasi. Viimast peetakse aga audiovisuaalse materjali valikul väga oluliseks (Arcario, 1992; Stempleski, 1992; Johnston, 1999; Bahrani ja Taher, 2012). Ka ei olnud eelnevalt teada, kas õpilased on varem sellisel viisil filmilõiguga töötanud. Töö autorit oleks aidanud, kui õpilased oleksid töölehe ja selle harjutuste kohta lisanud omapoolseid kommentaare. Kuna õpilased seda ei teinud, siis saab tulemuste üle üksnes spekuloida. Samas vastas enamus õpilasi, et sooviksid ka tulevikus sellise töölehega töötada, mis lubab oletada, et valitud viis filmiga töötamiseks oli õpilastele huvipakkuv.

Õpilaste hinnangud filmi kasutamise kohta inglise keele tunnis

Tagasiside küsimustiku lõpus olid ka mõned küsimused filmi kasutamise kohta. Erinevad keeleteadlased (Gilmore, 2007; Stempleski ja Tomalin, 2006) rõhutavad filmi rolli kultuuri ja autentse keelekasutuse õpetamisel. Leitakse ka (Gilmore, 2007) et, see muudab õppimisprotsessi õpilaste jaoks vaheldusrikkamaks ja motiveerivamaks. Õpilaste arvamused ühtivad keeleteadlaste seisukohaga, kuna valdav enamus küsitletutest arvas, et filmi vaatamine aitab kaasa teiste kultuuride tundmaõppimisele. Samuti uskus suurem osa õpilasi, et sel viisil on võimalus õppida uusi sõnu. Samade tulemusteni jõudis oma uurimuses ka Kreitsmann (2014), kus õpilased hindasid kõrgelt filmi rolli nii sõnavara kui ka teise kultuuri õppimisel.

Kuigi mõned õpilased ei olnud kindlad, kas nad soovivad inglise keele tunnis rohkem filme vaadata, leidis valdav osa neist, et seda võiks teha senisest enam. Audiovisuaalsete materjalide kasutamise tähtsust rõhutavad nii Põhikooli riiklik õppekava (2011) kui ka mitmed keeleteadlased (Brown 2010; Gilmore, 2007; Peterson & Coltrane, 2003; Stempleski, 1990; Stoller, 1994; Tomlinson, 2008, 2010, 2011). Oluline on aga, et filmi ei näidataks lihtsalt meelelahutuseks, vaid audiovisuaalset materjali peaks kasutama teadlikult, et tõsta õpilaste aktiivsust (Allen, 1985). Filmide varasem meelelahutuse eesmärgil kasutamine võib olla ka põhjuseks, miks mõned õpilased on filmide kasutamise osas kõhklevad.

Töö piirangud

Töö üheks töö piiranguks on väike valim. Filmiga töötamist ja töölehte katsetati vaid ühe kooli kahes klassis, mistõttu saadud tulemuste põhjal ei ole võimalik üldistusi teha. Ka oleks võinud eelnevalt välja selgitada õpilaste teadmised, et vastavalt sellele harjutusi koostada. Teiseks kitsaskohaks võib olla tagasiside ankeedi küsimuste sarnasus ja valiku võimaluste liigne hajuvus, mis muutsid tulemused keskmiselt neutraalseks ja väliselt sobivaks, kuid ei andnud õpilaste arvamustest täielikku pilti. Analüüsi raskendas mõnevõrra erinevate väärtustega skaalade kasutamine. Kolmandaks piiranguks võib lugeda seda, et koostati ainult üks tööleht, mida katsetati ühe ainetunni vältel. Koostades rohkem erinevaid töölehti erinevate ülesannete ja erineva audiovisuaalse materjali põhjal, oleks võimalik paremini teada saada, millised teemad sobiksid õpilastele rohkem ja millised harjutused on neile jõukohasemad ja huvitavamad.

Vaatamata eespool toodud piirangutele, võiks lõputöö anda õpetajatele mõtteid ja mõningaid ideid nii audiovisuaalse materjaliga töötamiseks kui ka töölehe koostamiseks. Sealjuures ei tohiks aga unustada õpilaste arvamusi, mille arvestamise olulisust rõhutavad erinevad keeleteadlased (Horwitz, 1999; Kern, 1995; Wenden, 1986). Õpilaste arvamustega arvestades on võimalik koostada õppematerjali vastavalt nende eelistustele, mille alusel suudavad õpilased kiiremini ja hõlpsamini uusi teadmisi omandada.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et autentsete audivisuaalsete materjalide kasutamine võõrkeeleeõppes on igati võimalik. Oluline on materjali valikul kinni pidada erinevatest kriteeriumitest (sisu, raskus, pikkus, eakohasus, harjutuste mitmekesisus ja huvitavus ning tunni ülesehitus). Käesoleva uurimistöö jaoks valitud autentse materjali ja koostatud tööleht olid ea- ja jõukohased antud kooliastmele, mida kinnitasid ka uurimistulemused

Tänuõnad

Täna kõiki isikuid, kes olid oma nõuannete ja näpunäidetega suureks abiks töö valmimisel ja toetasid mind nii moraalset kui ka füüsiliselt. Samuti soovin tänada uurimuses osalenud kooli, õpilasi ning nende inglise keele aineõpetajaid, kes viisd läbi tunnid ja katsetasid töös sisalduvat materjali. Lisaks soovin tänada oma lähedasi, kes selle pika protsessi vältel mind toetasid ja uskusid selle töö olulisust. Minu eriline tänu kuulub minu juhendajale, kelle professionaalsus, pädevus ja entusiasm oli mulle töö koostamisel suureks abiks.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Kasutatud kirjandus

Allan, M. 1985. *Teaching English with Video*. Harlow, England: Longman.

Autoriõiguse seadus. (1992). Külastatud aadressil

<https://www.riigiteataja.ee/akt/128122011005>

Arcario, P., & Stempleski, S. (Eds.). (1992). *Video in Second Language Teaching*. TESOL. Rowley: Newbury House.

Arge, T. (2014). *Autentsetel kuulamismaterjalidel põhinev töölehtede komplekt õpikute "I Love English 4" ja "Step by Step 4" lisamaterjaliks*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.

Bennett, J. M. (2008). *Transformative training: Designing programs for culture learning*. Külastatud aadressil:

<http://www.aacu.org/sites/default/files/files/VALUE/InterculturalKnowledge.pdf>

Bernat, E., & Gvozdenko, I. (2005). *Beliefs about Language Learning: Current Knowledge, Pedagogical Implications, and New Research Directions*. Külastatud aadressil: <http://tesl-ej.org/ej33/a1.pdf>

Brown, H. D. (2000). *Principles of language learning and teaching (4th ed.)* White Plains, NY: Longman. Pearson Education Limited.

Brown, S.K. (2010). Popular films in the EFL classroom: study of methodology. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 3, 45-54.

Burt, M. (1999). *Using Video with Adult English Language Learners*. Külastatud aadressil: http://www.cal.org/caela/esl_resources/digests/video.html

Byram, M. (1989). *Cultural Studies in Foreign Language Education*. Clevedon: Multilingual Matters.

Byram, M. (1997). *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Great Britain: Multilingual Matters.

Byram, M. (2000). Assessing Intercultural Competence in Language Teaching. *Sprogforum*, 6(18), 8-13. Külastatud aadressil: <http://inet.dpb.dpu.dk/infodok/sprogforum/Espr18/byram.html>

Byram, M., Nichols, A., & Stevens, D. (Eds.). (2001). *Developing Intercultural Competence*

- in Practice*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Byram, M., Gribkova, B. & Starkey, H. (2002). *Developing the Intercultural Dimension in Language Teaching. A Practical Introduction for Teachers*. Külastatud aadressil: http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Guide_dimintercult_En.pdf
- Byram, M. (2012). Language awareness and (critical) cultural awareness – relationships, comparisons and contrasts. *Language awareness*, 21, 1(2). Külastatud aadressil: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09658416.2011.639887>
- Camilleri, A., Fenner A-B., & Newby, D. (2000). Cultural awareness in practice: examples and comments. In D. Newby (Ed.). *Approaches to materials design in European textbooks: implementing principles of authenticity, learner autonomy, cultural awareness*. Graz: European Centre for Modern Languages, 154-225.
- Coe, R., Aloisi, C., Higgins, S., & Major, L. E. (2014). *What makes great teaching? Review of the understanding research*. Külastatud aadressil: <http://www.suttontrust.com/wp-content/uploads/2014/10/What-makes-great-teaching-FINAL-4.11.14.pdf>
- Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching and Assessment*. (2001). Cambridge: Cambridge University Press.
- Danesi, M., & Perron, P. (2005). *Kultuuride analüüs*. Tallinn: Tallinna Raamatutrükikoda.
- Davis, S. R. (1998). Captioned Video: Making it Work for You. *The Internet TESL Journal*, Vol. IV, No. 3, March 1998. Külastatud aadressil: <http://iteslj.org/Techniques/Davis-CaptionedVideo/>
- Deardorff, D. K. (Ed.). 2009. *The SAGE Handbook of Intercultural Competence*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Duranti, A. (1997). *Linguistic anthropology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Genova, M. M. (2001). Visual Codes and Modes of Presentation of Television News Broadcasts. In M. Byram, A. Nichols, & D. Stevens (Eds.), *Developing Intercultural Competence in Practice* (pp. 60-68). Clevedon: Multilingual Matters.
- Gilmore, A. (2007). Authentic materials and authenticity in foreign language learning. *Language Teaching*, 40, 97-118. Külastatud aadressil: <http://journals.cambridge.org/action/displayFulltext?type=1&fid=902976&jid=LTA&volumeId=40&issueId=02&aid=902972&bodyId=&membershipNumber=&societyETOCSession=>
- Hinkel, E. (Ed.). (1999). *Culture in Second Language Teaching and Learning*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Howard, J., & Major, J. (2005). *Guidelines for designing effective English language teaching*

- materials*. Seoul: PAAL9.
- Kiis, A. (2011). *Kultuuriteemade käsitlemine II kooliastme "I Love English" õpikutes*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Kirmjõe, K. (2012). *Rahvajuttudel põhinev õppematerjal inglise keelt kõnelevate riikide kultuurielementide õpetamiseks II kooliastme inglise keele tunnis*. Publitseerimata magistrیتöö. Tartu Ülikool.
- Kitao, K. (2000). *Teaching Culture in Foreign Language Instruction in the United States*. Külastatud aadressil: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED330214.pdf>
- Kõre, M. (2013). *Tartu- ja Jõgevamaa õpetajate hinnangud autentsete materjalide kasutamise kohta põhikooli 7. – 9. klasside inglise keele tundides*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Kramsch, C. (1993). *Context and culture in language teaching*. Oxford: Oxford University Press.
- Kramsch, C. (1998). *Language and Culture*. Oxford: Oxford University Press.
- Kramsch, C. (2012). Culture in foreign language teaching. *Iranian Journal of Language Teaching Research*, 1(1), 57-78. Külastatud aadressil: <http://faculty.weber.edu/cbergeson/516/kramsch.2012.pdf>
- Kreitsmann, T. (2014). *Saaremaa õpilaste hinnangud autentsete materjalide kasutamisele põhikooli 7.-9. Klasside inglise keele tundides*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Kroeber, A. L., & Kluckhohn, C. (1952). *Culture: a critical review of concepts and definitions*. Cambridge: Harvard University.
- Kruus, H. (2007). *Culture-related topics in I Love English and Welcome textbooks*. Master's thesis. Tartu: University of Tartu.
- Lotman, J. (2010). *Kultuuritüpoloogiast*. S.Salupere (Toim). Tartu: TÜ Kirjastus.
- Moran, P. R. (2001). *Teaching Culture: Perspectives in Practice*. Canada: Heinle & Heinle.
- Nation, P. (2003). Materials for Teaching Vocabulary. B. Tomlinson (Ed.), *Developing Materials for Language Teaching* (lk 394-405). London: Continuum.
- O'Farrel, C. (s.a.). *Enhancing Student Learning through Assessment. A Toolkit Approach*. Külastatud aadressil: http://www.tcd.ie/teaching-learning/academic-development/assets/pdf/250309_assessment_toolkit.pdf
- Õppekirjanduse koostamise kriteeriumid. (s.a.). Külastatud aadressil: www.kke.ee.
- Peterson, E., & Coltrane, B. (2003). *Culture in Second Language Teaching*. Külastatud

aadressil:

https://media.startalk.umd.edu/workshops/2009/SeattlePS/sites/default/files/files/CAL_%20Digests_%20Culture%20in%20Second%20Language%20Teaching.pdf

Practice for Positive Relationships (2006). Külastatud aadressil:

<http://www.gov.scot/resource/doc/169625/0047234.pdf>

Põhikooli ja gümnaasiumi riiklik õppekava. (2011). Vabariigi Valitsuse 28.jaanuari 2010.a.

määrus nr 14. Külastatud aadressil:

<https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=13273133>.

Russell III, W.B. (2012). The Art of Teaching Social Studies with Film. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*. 85, 157–164.

Seelye, H.N. (1993). *Teaching culture: strategies for intercultural communication* (3rd ed.).

Lincolnwood, Ill.: National Textbook Co.

Sherman, J. (2003). *Using Authentic Video in the Language Classroom*. Cambridge:

University Press. Külastatud aadressil:

<http://catdir.loc.gov/catdir/samples/cam033/2002041550.pdf>

Skopinskaja, L. (2003). The role of culture in foreign language teaching materials: an

evaluation from an intercultural perspective. In I. Lazar (Ed.), *Incorporating intercultural communicative competence in language teaching* (pp. 39-68).

Strasbourg: Council of Europe Publishing.

Stempleski, S. (1990). *Teaching communication skills with authentic video*, in P. Arcario and

S. Stempleski (Eds.). *Video in Second Language Teaching*. Rowley: Newbury House.

Stoller, F. (1994). *Films and videotapes in the content-based ESL/EFL classroom*, in T. Kral

(Ed.). *Teacher Development*. Washington: English Language Programs Division.

Tammiste, L. (2013). *Autentsetel lauludel põhinev töölehtede komplekt grammatika*

õpetamiseks õpikule „I Love English 4“. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu

Ülikool.

Tatsuki, D. H. (2000). Developing Film Study Guides. *The Internet TESL Journal*, Vol. VI,

No. 3, March 2000. Külastatud aadressil: [http://iteslj.org/Techniques/Tatsuki-](http://iteslj.org/Techniques/Tatsuki-StudyGuides.html)

[StudyGuides.html](http://iteslj.org/Techniques/Tatsuki-StudyGuides.html)

Thanasoulas, D. (2001). *The Importance Of Teaching Culture In The Foreign Language*

Classroom. Külastatud aadressil:

<https://media.startalk.umd.edu/workshops/2009/SeattlePS/sites/default/files/files/The%20Importance%20Of%20Teaching%20Culture%20In%20The%20Foreign%20Language%20Classroom.pdf>

- Tognozzi, E. (2010). Teaching and Evaluating Language and Culture Through Film. *Italica*, 87, (1), 69-91. American Association of Teachers of Italian.
- Tomalin, B., & Stempleski, S. (1993). *Cultural Awareness*. Oxford: Oxford University Press.
- Tomlinson, B. (2008). *English Language Learning Materials: A Critical Review*. London: Continuum International Publishing.
- Tomlinson, B. (2010). Principles of effective materials development. N. Harwood (Toim), *English language teaching materials: Theory and practice* (lk 81-108). Cambridge: Cambridge University Press.
- Tomlinson, B. (Toim). (2011). *Materials Development in Language Teaching (2nd Edition)*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tomlinson, B., & Masuhara, H. (2004). Developing cultural awareness. *Modern English Teacher*, 13 (1), 5-11.
- Vazques, V. M. M. (2009). Teaching Film or Using Film to Learn Language and Culture? Diverse Approaches to Teaching Film in Foreign Language Centres. *Lenguas Modernas*, 2009, 34, 9-23.
- Williams, R. (1985). *Keywords: a vocabulary of culture and society* (Rev. ed.) New York: Oxford University Press.
- Willis, J. 1983. *101 ways to use video* in McGovern, J. (Ed.). *Video Applications in English Language Teaching*. New York: Pergamon Press.

Lisa 1. Õpilaste tööleht autentse audiovisuaalse materjali kohta.

Dreamtime

Exercise 1. Please match the words below with the right picture. Write the number of the picture next to the word.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

a. didgeridoo ____ b. totem poles ____ c. Uluru ____ d. Rainbow Serpent ____ e. boomerang ____
f. Aboriginal flag (black, red, yellow circle) ____ g. Aboriginal art (murals - *seinamaalingud*) ____

Exercise 2. Please answer the following question. The native people of Australia are:

- a. Maoris b. Inuits c. Aborigines

Exercise 3. In the film you will hear several new words. Please match the words with their meaning.

1. anthropologist	a. people from whom one is descended and who lived several generations ago
2. shrouded	b. a very strong desire to do something
3. enigmatic	c. to put in a form that can be seen; make real
4. compulsion	d. having no beginning or end; lasting always and forever
5. to embody	e. difficult to interpret or understand; mysterious.
6. deity	f. scientist who researches the origins and development of human beings and their societies and customs.
7. perception	g. relates to the supernatural powers of the mind; reading minds, predicting future
8. psychic	h. understanding that is based on the senses
9. superstition	j. belief that human souls survive physical death and return in new bodies
10. eternal	k. hidden/not exactly known
11. reincarnation	l. a belief that is not based on fact
12. ancestral beings	m. a god or goddess

Exercise 4. You are going to watch part of the documentary which is entitled “Ancient Mysteries: Dreamtime of the Aboriginals”. What do you think *Dreamtime* is. Circle the right answer.

- a. the philosophy of dreaming in the mythology of Australian Aborigines.
- b. the time for sleeping and seeing dreams in the mythology of Australian Aborigines.
- c. the ancient time of the creation of all things by sacred ancestors, whose spirits continue into the present, in the mythology of the Australian Aborigines.

Exercise 5. You are going to watch another part of the documentary. Tick the words/images from Exercise 1 that occur in this film clip.

- a. didgeridoo ____ b. totem poles ____ c. Uluru ____ d. Rainbow Serpent ____
- e. boomerang ____ f. Aboriginal flag (black, red, yellow circle) ____ g. Aboriginal art (murals) ____

Exercise 6. Please decide which of the following sentences are true (T), false (F). Circle the correct answer.

1. Some of the Aborigines had/have the ability to see the future.	T / F
2. Scientists have found that Aborigines might originate from Europe.	T / F
3. It is believed that Aborigines first came to Australia 6000 years ago.	T / F
4. Dreams have an important role in Aboriginal culture.	T / F
5. Rainbow Serpent does not play an important role in the Aboriginal culture anymore.	T / F
6. Aborigines did not build churches.	T / F
7. According to the Aboriginal belief the world was created by the Rainbow Serpent.	T / F

Exercise 7. Please answer the questions below by circling the right answer.

1. How do the Aborigines pass on their traditions and culture?

a. through books	b. through dances
c. through stories, songs and dances	d. through spells (<i>loitsud</i>)
2. Which aspect has an important role in Aborigines culture?

a. reincarnation	b. Bible reading
c. praying	d. building shrines (<i>pühakoda</i>)
3. Where do the Australian Aborigines get ideas for creating songs, rituals etc?

a. watching the stars	b. from dreams
c. from Rainbow Serpent	d. from observing nature
4. Why are murals (*seinamaalingud*) important today?

a. to study art history	b. to study Aboriginal languages
c. to attract tourist	d. to research and understand the Aboriginal culture

Lisa 2. Õpetaja konspekt

Pealkiri: Dreamtime

Tunni eesmärk:

1. Õpilane tutvub Austraalia aborigeenide kultuuriga.
2. Õpilane saab aru mõistest *Dreamtime* ning mõistab selle olulisust aborigeenide kulturis.
3. Õpilane oskab märgata kultuuridevahelisi erinevusi ja olla samal ajal tolerantne.
4. Õpilane saab aru audiovisuaalse materjali kasutamise vajalikkusest kultuuri õpetamisel.
5. Õpilane oskab pärast video vaatamist paremini mõista Austraalia aborigeenide eluviise.

Teema käsitlemiseks kuluv aeg: 45 minutit

Teema käsitlemiseks kasutatavad materjalid: õpilase tööleht, õpetaja tööleht, dokumentaalfilm *Ancient Mysteries: Dreamtime of the Aborigines*.

<https://www.youtube.com/watch?v=C1h9NKrn17w>

Tunni käik:

Tunni vältel vaadatakse lõike dokumentaalfilmist. Õpilased teevad nii enne filmi vaatamist, vaatamise ajal kui ka pärast vaatamist ülesandeid töölehel.

1. Tegevused enne filmi vaatamist (ca 13 minutit)

- 1) Õpetaja jagab õpilastele töölehed ja palub õpilastel teha harjutused 1 ja 2, mille vastused arutatakse koos läbi.
- 2) Õpilased teevad töölehel harjutuse 3. Kontrollitakse õigeid vastuseid.
- 3) Õpilased teevad harjutuse 4. Vastuse kontrollimiseks vaadatakse lõiku filmist (4.57 – 5.30).

2. Tegevused filmi vaatamise ajal (ca 12 minutit)

- 1) Õpetaja palub õpilastel vaadata läbi harjutuses 5 olevad sõnad ja paneb mängima filmilõigu. (11.55 – 23.45). Õpilased vaatavad lõiku ja tegelevad harjutusega 4.
- 2) Pärast filmilõigu vaatamist kontrollitakse õigeid vastuseid.

3. Tegevused pärast filmi vaatamist (ca 10 minutit)

- 1) Õpilased teevad töölehel harjutused 6 ja 7.

4. Õpilaste tagasiside kogumine (ca 7minutit)

- 1) Õpetaja jagab tagasiside lehed õpilastele ja palub need ära täita.
- 2) Õpetaja palub õpilastel töölehed koos tagasiside lehtedega pärast tundi lõpetava klipi vaatamist tuua õpetaja lauale.

5. Tunni lõpetamine (ca 3 minutit)

- 1) Õpetaja näitab lõpetuseks lõiku filmist (42.00 – 44.20)

Õiged vastused:

Harjutus 1: a. 3; b. 4; c. 5; d. 6; e. 1; f. 2; g. 7;

Harjutus 2: c. Aborigines

Harjutus 3: 1. f; 2. k; 3. e; 4. b; 5. c; 6. m; 7. h; 8. g; 9. l; 10. d; 11. j; 12. a;

Harjutus 4: c. the ancient time of the creation of all things by sacred ancestors, whose spirits continue into the present, in the mythology of the Australian Aborigines

Harjutus 5: Filmilõigus nähtavad asjad: b. totem poles; c. Uluru; d. Rainbow Serpent; e. boomerang; g. Aboriginal art (murals). Filmilõigus ei näidatud a. didgeridoo (küll aga kasutati selle heli filmilõigu muusikas); f. Aboriginal flag.

Harjutus 6: 1. T; 2. F, õige vastus: South-East Asia; 3. F, õige vastus: 60000 years ago; 4. T; 5. F, õiges vastus: Rainbow Serpent plays still an important role in Aborigines mythology and culture; 6. T; 7. T;

Harjutus 7: 1. C; 2. A; 3. B; 4. D;

Edasisi soovitusi teema käsitlemiseks

Enne filmi vaatamist:

1. Ajurünnak. Õpilased teevad kirjaliku ajurünnaku (*brainstorm*), mis neil seostub sõnadega *Australian Aborigines*.

Filmi vaatamise ajal:

2. Pildi-/ sõnabingo. Õpilased teevad bingolaua ristikese, kui näevad filmis vastavat pilti või lõiku.

3. Tegevuste õigesse järjekorda panemine. Õpilased saavad 6-7 lauset tegevuste kohta, mis toimuvad filmis ja panevad need filmi vaatamise ajal õigesse järjekorda.

Pärast filmi vaatamist:

4. Ristsõna lahendamine. Õpilased lahendavad ristsõna filmis kasutatud sõnade kohta. See võib olla ka piltide põhjal olev sõnade seletus.

5. Paaris-/grupidöö Õpetaja esitab küsimusi, mis võimaldavad võrrelda näiteks Eesti kultuurilugu ja praegusi tavasid?

7. Abc tähemõistemäng. Iga tähestiku tähega tuleb mõelda antud teemaga seotud sõna, mõiste, tegevus, objekt, situatsioon või probleem.

8. Situatsiooni lahendamine. Õpetaja annab ette autentse situatsiooni/probleemi, mis on tuletatud filmi sisust. Seejäral laseb õpilastel seda ette kujutada, kuidas nemad suudaksid antud situatsiooni lahendada, lähtudes filmis nähtust.

9. Vigade parandus. Õpetaja kirjutab lühikese kokkuvõtte klipist, mis sisaldab vigu. Õpilased peavad need leidma ja parandama.

Lisa 3. Õpilaste tagasiside küsimustik.

Hea õpilane!

Aitäh, et olid nõus minu töölehe järgi õppima. Sooviksin Sinult saada teada, kuidas Sulle töölehega töötamine meeldis ning milline on Sinu arvamus selle kohta. Selleks palun vasta allaolevatele küsimustele:

Klass:

Vanus:

Sugu: Poiss/ tüdruk

Loe palun küsimused läbi ning tõmba sobivatele vastusevariantidele joon alla.

1. Kas filmilõik oli Sinu jaoks huvitav?

- a. Väga huvitav b. Huvitav c. Nii ja naa d. Mitte eriti huvitav e. Üldse mitte huvitav

2. Kas vaadatud filmilõik oli Sinu jaoks keeleliselt sobiva raskusega?

- a. Liiga lihtne b. Lihtne c. Sobiva raskusastmega d. Keeruline e. Liiga keeruline

3. Kas filmilõik oli Sinu arvates sobiva pikkusega?

- a. Liiga lühike b. Lühike c. Sobiva pikkusega d. Pikk e. Liiga pikk

Järgmised küsimused on töölehel olevate ülesannete kohta. Palun jooni alla sobivaim vastusevariant.

4. Kas töölehe harjutused olid Sinu jaoks sobiva raskusega?

- a. Liiga lihtsad b. Lihtsad c. Sobiva raskusastmega d. Keerulised e. Liiga keerulised

5. Kas tööleht oli Sinu jaoks sobiva pikkusega?

- a. Liiga lühike b. Lühike c. Sobiva pikkusega d. Pikk e. Liiga pikk

6. Kas töölehe harjutused olid Sinu jaoks huvitavad?

- a. Väga huvitavad b. Huvitavad c. Nii ja naa d. Mitte eriti huvitavad e. Üldse mitte huvitavad

7. Kuidas Sulle meeldis töölehega töötamine?

- a. Väga meeldis b. Meeldis c. Nii ja naa d. Eriti ei meeldinud e. Üldse ei meeldinud

8. Kas sooviksid edaspidi sarnast töölehte täita?

- a. Väga sooviksin b. Sooviksin c. Nii ja naa d. Pigem ei sooviks e. Üldse ei sooviks

9. Kas filmi vaatamine inglise keel tunnis aitab Sinu arvates paremini mõista teisi kultuure?

- a. Aitab palju b. Aitab veidi c. Nii ja naa d. Eriti ei aita e. Üldse ei aita

10. Kas Sinu arvates filmi abil on võimalik õppida uusi sõnu?

- a. Täiesti võimalik b. Võimalik c. Nii ja naa d. Eriti mitte võimalik e. Üldse mitte võimalik

11. Kas Sa sooviksid inglise keele tunnis rohkem filme vaadata?

- a. Väga sooviksin b. Sooviksin c. Nii ja naa d. Pigem ei sooviks e. Üldse ei sooviks

12. Kui Sul on töölehe kohta veel kommentaare, palun lisa need siia:

.....

.....

Suur tänu vastamast ja mõnusat päeva jätku!

Lisa 4. Kokkuvõttev tabel õpilaste hinnagutega.

Õpilaste hinnangud filmilõigu ja töölehe kohta.

1	<i>Filmilõigu huvitavus</i> Vastanute arv	Väga huvitav 1	Huvitav 9	Nii ja naa 9	Mitte eriti 6	Üldse mitte 0
2	<i>Keeleline raskus</i> Vastanute arv	Liiga lihtne 0	Lihtne 1	Sobiv 19	Keeruline 5	Liiga keeruline 0
3	<i>Pikkus</i> Vastanute arv	Liiga lühike 0	Lühike 2	Sobiv 13	Pikk 9	Liiga pikk 1
4	<i>Harjutuste raskus</i> Vastanute arv	Liiga lihtne 0	Lihtne 0	Sobiv 21	Keeruline 4	Liiga keeruline 0
5	<i>Töölehe pikkus</i> Vastanute arv	Liiga lühike 0	lühike 0	Sobiv 18	Pikk 6	Liiga pikk 1
6	<i>Huvitavus</i> Vastanute arv	Väga huvitav 0	Huvitav 5	Nii ja naa 17	Mitte eriti 2	Üldse mitte 0
7	<i>Töölehega töötamine</i> Vastanute arv	Väga meeldis 1	Meeldis 13	Nii ja naa 7	Eriti mitte 4	Üldse ei meeldinud 0
8	<i>Täitmise soov tulevikus</i> Vastanute arv	Väga sooviks 1	Sooviksin 12	Nii ja naa 8	Pigem ei 3	Üldse ei sooviks 1

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Toomas Muuli

(sünnikuupäev: 14.08.1986)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose Kultuuriteadmiste õpetamine filmi abil III kooliastme inglise keele tunnis,

mille juhendaja on Evi Saluveer,

- 1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- 1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 18.05.2015